

Strategi for
Finansdepartementets
arbeid med internasjonale
spørsmål 2009–2012

FINANSDEPARTEMENTET

Innhold

Kapittel 1	Sammendrag og prioriteringer	2
Kapittel 2	Nærmere om Finansdepartementets arbeid med EU/EØS-saker	6
2.1	Innledning	6
2.2	Organisering av EU/EØS-arbeidet i FIN	6
2.3	Arbeid for å påvirke utformingen av EØS-regelverk	7
2.4	Forholdet til ESA og EFTA-domstolen	10
2.5	Forholdet til Europaparlamentet	11
Kapittel 3	Oversikt over annen internasjonal virksomhet i Finansdepartementet	13
3.1	Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD)	13
3.2	FATF	14
3.3	Multilaterale finansinstitusjoner	14
3.4	Forholdet til Norden	15
3.5	Den europeiske frihandelsorganisasjonen (EFTA)	16
3.6	Verdens handelsorganisasjon (WTO)	16
3.7	Styrking av bilaterale økonomisk samarbeid med Kina, India og Tyskland	16
3.8	Internasjonalt skattesamarbeid	16
3.9	Bistandsarbeid	17
3.10	Internasjonalt miljøarbeid	17
3.11	Konjunkturovervåking	18
3.12	Statens pensjonsfond – Utland	18
3.13	Anslått ressursbruk til internasjonalt arbeid i Finansdepartementet	18

Forord

Arbeidet med internasjonale spørsmål blir stadig viktigere for Finansdepartementet, bl.a. som følge av integrasjonsprosessen i Europa, den pågående globalisering av verdensøkonomien og fordi Norge er en stor eksportør av finansiell kapital.

I Finansdepartementets strateginotat fra 2007 ble det internasjonale økonomiske samarbeidet gjennomgått. I det notatet som nå legges fram gis en oppdatering med retningslinjer for dette arbeidet for perioden 2009-2012.

Notatet vil bli benyttet i ledelsen og avdelingenes arbeid med internasjonale økonomiske spørsmål, herunder i rådgivningen overfor den politiske ledelse om disse spørsmål, og for å informere samarbeidspartnere i andre departementer, utenriksstjenesten og offentligheten om vårt arbeid på det internasjonale området, som en utdyping av Strategi for Finansdepartementet 2009-2012.

Finansdepartementet, august 2009

Tore Eriksen
Knut Moum
Morten Baltzersen
Martin Skancke
Jan Bjørland

Thorvald Moe
Heidi Heggnes
Thorbjørn Gjølstad
Hans Henrik Scheel
Runar Malkenes

Kapittel 1 Sammenheng og prioriteringer

1.1

I Finansdepartementets notat "Strategi for Finansdepartementets arbeid med internasjonale spørsmål" fra 2007 ble det drøftet hvordan vi bør arbeide med internasjonale spørsmål i Finansdepartementet.

I løpet av de siste to år er det skjedd endringer i den internasjonale økonomiske utviklingen:

- Den globale finanskrisen har etter hvert fått store realøkonomiske konsekvenser, med nedgang i samlet BNP globalt for første gang siden andre verdenskrig.
- I denne sammenheng har Kina ytterligere styrket sin posisjon som global stormakt.
- Det internasjonale valutafondet, IMF, har fått en viktig rolle i å rette opp globale finansielle ubalanser, i arbeidet med å støtte særlig kriserammede land med råd og lån, og i arbeidet med bedre reguleringer av finansmarkedene. Her deltar Norge gjennom den nordiske-baltiske valgkretsen i IMF.
- Til tross for finanskrisen, har arbeidet med en internasjonal klimaavtale i regi av FN fått en ny giv som følge av medvirkning fra USA.

1.2

De nærmeste år vil arbeidet med å komme ut av den globale, finansielle og økonomiske krisen, herunder å få bedre reguleringer og overvåking av finansmarkedene, stå sentralt.

Regjeringsskiftet i USA har bedret mulighetene for å få på plass en ny global klimaavtale på FN-konferansen i København i desember 2009 (COP 15). Klimaforliket i Stortinget tidlig i 2008 tilsier sterk medvirkning fra Finansdepartementet i forhandlingene, i arbeidet med det norske kvotesystemet, og i kjøp av kvoter fra Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) som Finansdepartementet har det direkte ansvaret for.

Statens pensjonsfond – Utland har fortsatt å vokse til tross for krisen og hadde en beholdning ved utgangen av 2008 på 2.275 milliarder NOK. Sterk uro i finansmarkedene og verdifall på fondets plasseringer i løpet av 2008 har aktualisert arbeidet med den strategi og de retningslinjer Finansdepartementet har ansvaret for. Siden fondets investeringer er i utlandet, og antas å vokse kraftig, vil dette arbeidet være en viktig del av Finansdepartemen-

tets internasjonale arbeid. De internasjonale finansmarkedenes funksjonsmåte vil være viktig i denne forbindelse

I Organisasjonen for økonomisk utvikling og samarbeid, OECD, ble det i 2008 gjennomført reformer både i måten organisasjonen finansieres på og i styringsformer. Bedre økonomi og forhandlinger om fem nye medlemmer tilsier at OECD fortsatt vil være meget viktig for vårt internasjonale arbeid. Styrket samarbeid ("enhanced engagement") med Kina, India, Russland, Sør-Afrika og Indonesia øker ytterligere organisasjonens relevans for norske myndigheter.

IMFs rolle har blitt klargjort og styrket under utviklingen av den globale finanskrisen. Det er ikke lenger tvil om IMF's relevans også for industriland. Lån- og stabiliseringsprogrammer overfor mange land gir organisasjonen en viktig rolle i å snu utviklingen i verdensøkonomien, og i tillegg kommer arbeidet med å styrke overvåkingen av finansmarkedene regionalt og globalt og samarbeidet om bedre regler for finansmarkedene. Sistnevnte påvirker også Norges interesser gjennom den store investeringsvirksomheten til Statens pensjonsfond – Utland. Finansdepartementet bør derfor bruke mer ressurser på IMF-arbeidet i perioden 2009-2012. I tillegg kommer arbeidet med reformer av IMF for å gjøre styringen av organisasjonen mer effektiv og demokratisk, og for at IMF bedre skal gjenspeile dagens økonomiske maktforhold globalt. Sammen med blant annet den økte betydningen til G20, der ingen nordiske land deltar, kan styrereformer i IMF og Verdensbanken gjøre det mer krevende å sikre norsk og nordisk innflytelse i globale finansielle og økonomiske spørsmål.

EU-samarbeidet har de siste årene vært preget av utvidelser, senest med Bulgaria og Romania (fra 1.1. 2007), og spørsmål om å få en ny traktat på plass som skal kunne effektivisere arbeidet og beslutningsprosessene. Ingen ytterligere fordypning av samarbeidet har funnet sted de senere årene. EU-landene har forskjellige oppfatninger om det indre samarbeidet, og ulike holdninger til hvordan globaliseringen bør møtes. Den internasjonale krisen har rammet enkelte medlemsland særlig hardt og vil sette sitt preg på samarbeidet framover. I økonomisk forstand betyr fortsatt det indre markedet, ØMU og den felles handels- og landbrukspolitikken mest.

EØS-avtalen og samarbeidet med EU i denne forbindelse forblir en grunnpilar for Norge i det europeiske økonomiske samarbeidet. Deltakelsen i det indre markedet griper direkte inn i norsk strukturpolitikk på de områder som omfattes. På finansmarkedsområdet har omfanget av nye direktiv vært stort de senere årene. På skatteområdet pålegger EØS-avtalen Norge å ha nasjonale regler som ikke kommer i strid med de grunnleggende prinsippene i EØS-avtalen om de fire frihetene og ikke-diskriminering, og heller ikke med reglene om statsstøtte.

I strateginotatet for 2007 var det et mål å styrke det bilaterale økonomiske samarbeidet med Kina og India. Finansdepartementet har nå faste årlige møter med Det indiske finansdepartementet, og vi er i gang med å få til et fastere bilateralt økonomisk samarbeid med Kina. Fram til 2012 vil også det bilaterale økonomiske samarbeidet med Tyskland bli forsøkt styrket.

1.3

Globaliseringsprosessen med økende integrasjon vil trolig fortsette når det igjen blir oppgang i verdensøkonomien. USA, EU og Japan vil i økende grad bli utfordret av framvoksende økonomier. EØS forblir viktig for oss også hvis Island blir medlem av EU, men andre land og regioner vil få økende betydning for vårt arbeid med økonomisk politikk og samarbeid om handel, miljø, skatt og andre spørsmål av betydning for utviklingen i de økonomiske strukturene på sikt. Forvaltningen av Statens pensjonsfond - Utland har etter hvert fått en ny internasjonal dimensjon når fondet øker så mye i størrelse. Utviklingen i internasjonal økonomi og finansmarkeder betyr mye for fondets verdiutvikling, og den store oppmerksomheten om fondet fra internasjonale aktører og media krever oppmerksomhet fra politisk ledelse og embetsverket.

1.4

Det er nødvendig at Finansdepartementet opprettholder og videreutvikler sin kompetanse og deltakelse i regelverksutvikling og regelverkstolkning i EU og EØS. Det mest konkrete internasjonale samarbeid om bedring av regelverk og tilsyn av finansmarkedene skjer innenfor EØS. Ressursbehovet her avhenger bl.a. av hvilke prosesser som settes i gang

av EU og ESA, og hvilke saker som kommer opp for EF- og EFTA-domstolen, og for nasjonale myndigheter og domstoler. Dette vil variere over tid, men EØS-samarbeidet vil være et hovedsatsingsområde for Finansdepartementet de nærmeste år. Det vises til nærmere omtale i kapittel 2.

1.5

Det andre hovedsatsingsområdet for multilateralt internasjonalt samarbeid er arbeidet i Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, OECD. OECD har et sekretariat på omlag 2000 personer av høy faglig kvalitet. I tillegg til de 30 medlemslandene er det et omfattende samarbeid med ikke-medlemsland, og det forhandles om utvidelse av antall medlemmer. I denne forbindelse er det viktig at utvidelsene ikke svekker kvaliteten på sekretariatets arbeid. Organisasjonens relevans i det internasjonale økonomiske samarbeidet må opprettholdes slik at sentrale land prioriterer arbeidet i de mange komiteene og arbeidsgruppene. Norge støtter russisk medlemskap. Det er av betydning for OECDs relevans at større aktører som Brasil, Kina og India og regionale betydningsfulle aktører som Sør-Afrika og Indonesia trekkes aktivt med i arbeidet. Men dette kan også skje innenfor andre samarbeidsrammer enn medlemskap. Russland, Kina, India, Chile, Argentina og Sør-Afrika deltok i OECDs ministerrådsmøte i 2009.

OECD kan bli en ledende internasjonal organisasjon for analyse og politikkkutforming knyttet til globalisering. Alle områder unntatt forsvarspolitik og justissamarbeid dekkes av organisasjonen. Økonomisk politikk og skattespørsmål er sentrale områder for OECD hvor Finansdepartementet deltar aktivt, og hvor internasjonale retningslinjer har stor betydning for den faglige utvikling. Også sysselsettingspolitikk, utdanningspolitikk, miljøpolitikk og overvåking av effektivitet og kvalitet innenfor offentlig tjenesteyting er viktige for Finansdepartementet, og – som nærmere omtalt i kapittel 3 – deltar medarbeidere fra Finansdepartementet sammen med de berørte fagdepartementer i arbeidet også på andre områder.

1.6

I perioden 2009-2012 må en påregne mer arbeid med IMF, jf. ovenfor. I tillegg må en påregne mer arbeid knyttet til bilaterale lån i forbindelse med

IMF program for enkeltland. Norge har per i dag gitt løfte om slike lån til Island og Latvia i et samarbeid med Danmark, Finland og Sverige.

1.7

Nye regler for bankers kapitaldekning (Basel II), nye regler for verdipapirhandel og børs (MiFID og Transparency), nye regnskapsregler og nye kapitalkrav for forsikringsselskaper (Solvency II) er eksempler på krevende regelverksprosesser med utspring i internasjonale forpliktelser på finansmarkedsområdet. For å overholde våre internasjonale forpliktelser er det nødvendig at Finansdepartementet opprettholder en tilstrekkelig god gjennomføringskompetanse på dette området.

1.8

Finansdepartementet har lenge arbeidet aktivt med internasjonale miljø- og klimaspørsmål. Klimaforliket i Stortinget i 2008 forutsetter at Norge på bilateral basis overoppfyller sin Kyotoforpliktelse med 10 prosent. Dette skal skje ved kjøp av klimavoter gjennom Den grønne utviklingsmekanisme (CDM). Dette er Finansdepartementets ansvar, og en budsjetttramme på 4 mrd NOK er avsatt til dette fram til 2012. I tillegg kommer arbeidet med å få kvotesystemet, nå tilknyttet EU gjennom EØS-avtalen, til å virke. Deltakelse i de internasjonale forhandlingene om en klimaavtale i København i 2009 (COP 15) og oppfølgingen av en eventuell slik avtale vil også kreve innsats fra Finansdepartementet.

Det blir også viktig å følge opp det internasjonale samarbeidet om bærekraftig utvikling mer generelt.

1.9

Finansdepartementets deltaking i internasjonalt samarbeid fungerer i store trekk tilfredsstillende. Vår årlige samlede ressursinnsats kan grovt anslås til 30 årsverk, jf. kapittel 3. I tillegg vil departementet i forvaltningen av Pensjonsfondet og ved kjøp av klimavoter i utlandet bruke mye tid på internasjonal virksomhet. Blant annet fordi vi ikke er medlem av EU, synes det ikke sterkt påkrevet med store endringer verken når det gjelder ressursinnsats eller organisering de nærmeste to til tre årene. Men noe økt ressursinnsats på internasjonal virksomhet bør vurderes etter behov.

Ved vurdering av våre prioriteringer i årene framover vil det legges særlig vekt på følgende hensyn:

- Innflytelse på beslutninger og bidrag til internasjonalt samarbeid som er viktige for Norge
- Læring og videreutvikling av den internasjonale kompetansen til departementets medarbeidere.
- Søking etter god internasjonal praksis på Finansdepartementets ansvarsområder.

1.10

På denne bakgrunn legges det opp til følgende prioriteringer og justeringer:

- 1.10.1 Ressursinnsatsen i EØS-relatert regelverksarbeid er styrket i de senere årene. Det synes ikke nødvendig med ytterligere styrking.
- 1.10.2 Vår deltaking i de mange komiteer og arbeidsgrupper i OECD er sterk og av stor betydning, og bør videreføres. En bør søke å innrette denne innsatsen slik at analyser og politikkdrøfting knyttet til strukturspørsmål, finanskrisen og globalisering gis økt vekt.
- 1.10.3 Vårt arbeid med saker knyttet til IMF og IMF-programmer vil bli gitt økt oppmerksomhet av de grunner som er nevnt ovenfor. Det nordiske samarbeidet og arbeidet i forhold til Verdensbanken kan videreføres som nå.
- 1.10.4 Deltakelse i WTO-arbeidet er trappet opp siden 2005, bl.a. gjennom en aktivisering av departementets WTO-gruppe, som bl.a. vil analysere den internasjonale handelsutviklingens betydning for hele den norske økonomien, og ved deltakelse på politisk plan i ministermøter mv. ved en statssekretær. Dette arbeidet kan kreve mindre innsats så lenge forhandlingene ligger på is. Deltakelse i arbeidet med frihandelsavtaler, bl.a. i regi av EFTA, vil fortsatt kreve oppmerksomhet.
- 1.10.5 Departementets deltaking i det internasjonale miljøsamarbeidet, hvor vi allerede er involvert i mange aktiviteter, bør styrkes noe. Framover vil bl.a. arbeid med en eventuell etterfølger til dagens Kyoto-avtale være viktig. Mange finansdepartementer deltar i et uformelt samarbeid om klima-

- spørsmål. Finansministeren er norsk bærekraftsminister.
- 1.10.6 Finansdepartementets bilaterale arbeid er bl.a. rettet mot nordiske land, Storbritannia og USA. I tillegg vil departementet fortsette å styrke det bilaterale samarbeidet med noen få store globale aktører, særlig Tyskland, India og Kina.
- 1.10.7 Norge er blitt en stor kapitaleksportør, og Finansdepartementet må være forberedt på å videreføre og å styrke det internasjonale arbeidet i forbindelse med Statens pensjonsfond – Utland. Fondets størrelse og positive renommé, både som økonomisk-politisk redskap for å forvalte petroleumsinntekter og som seriøs kapitalforvalter, betyr at fondet har stor oppmerksomhet fra internasjonale aktører og media. Både politisk ledelse og embetsverket må være i stand til å ivareta Norges interesser på dette punktet. Departementet vil delta aktivt i det nyopprettede "International Forum of Sovereign Wealth Funds", der representanter fra alle større statlige investeringsfond samles.
- 1.10.8 Departementet vil arbeide videre med kjøp av CO₂-kvoter under Den grønne utviklingsmekanisme (CDM) med en ramme på 4 mrd NOK fram til 2012.
- 1.10.9 Finansdepartementet har overtatt delegasjonslederansvaret til FATE, Financial Action Task Force on Money Laundering, foreløpig fram til 2010.
- 1.10.10 Kompetanseoppbygging, både på internasjonalt arbeid spesielt og på departementets fagområder generelt, vil ha betydelig vekt. Styrking av kompetansen til departementets medarbeidere kan skje på flere måter. I den forbindelse framstår arbeidsopphold ved de norske delegasjonene til OECD og EU, i OECD-sekretariatet. Europakommisjonen og ESA som særlig viktig. Departementets medarbeidere oppmuntres også til studieopphold ved førsteklases utenlandske universiteter.
- 1.10.11 Departementets deltaking i bistandsarbeid bør begrenses til rådgivningsvirksomhet i forbindelse med forvaltning og beskatning av petroleumsinntekter, for eksempel Olje for utviklings-programmet, hvor vi har en samarbeidsavtale med Norad. Det bør imidlertid fortsatt gis adgang til at Finansdepartementets medarbeidere kan få søke på UDs landøkonom-stillinger i konkurranse med UD/Norads egne ansatte, og på hospiteringsopphold i Norad.

1.11

Sammenfatningsvis vil Finansdepartementet i arbeid med internasjonale spørsmål i perioden 2009-2012 sikte mot målrettet innsats på de kjerneområder som er omtalt ovenfor, med vekt på fleksibilitet og ytterligere styrking av kompetanse.

Kompetansen styrkes gjennom praktisk erfaring i våre utestillinger (OECD-delegasjonen, EU-delegasjonen, ambassaden i Washington og i OECD-sekretariatet mv.), gjennom internasjonalt arbeid med base i Finansdepartementet i Oslo, og ved språkopplæring.

Ovenfor er det gitt retningslinjer og hovedprioriteringer for perioden 2009-2012. Samtidig viser erfaringene at fleksibilitet er viktig når nye problemstillinger dukker opp, som i forbindelse med den globale finanskrisen. Ressursene i Finansdepartementets internasjonale økonomiske arbeid, også Statens pensjonsfond – Utland, vil derfor brukes fleksibelt og settes inn etter behov.

En grundig evaluering og gjennomgang av arbeidet med internasjonale økonomiske spørsmål vil bli foretatt i 2012.

Kapittel 2 Nærmere om Finansdepartementets arbeid med EU/EØS-saker

2.1 Innledning

I St.meld. nr. 23 (2005-2006) *Om gjennomføring av europapolitikken* vises det til at Soria-Moria-erklæringen slår fast at europapolitikken skal være ett av Regjeringens satsingsområder. I meldingen er det presentert en handlingsplan for å systematisere og effektivisere arbeidet med EU/EØS-saker. Det heter i meldingen at EUs politikk påvirker store deler av det norske samfunnet. Europapolitikk bør derfor, ifølge meldingen, settes høyt på dagsordenen og gis god oppfølging gjennom hele den politiske styringskjeden. Videre pekes det på viktigheten av tydelige og tidlige politiske prioriteringer, samt åpenhet og dialog.

I Innst. S. nr. 115 (2006-2007) *Om gjennomføring av europapolitikken* peker utenrikskomiteen bl.a. på at "utviklingen i det europeiske samarbeidet innebærer at EU treffer beslutninger som påvirker stadig flere sider av det norske samfunnet. Forholdet til EU kan derfor ikke lenger ses som et rent utenrikspolitisk anliggende. EUs politikk griper nå inn i alle sider ved det norske samfunnet, også de som tradisjonelt har vært innenrikspolitiske". Komiteen peker videre på at dette faktum øker behovet for reformer av saksbehandlingen på norsk side, og uttaler at "komiteen vil i dette reformarbeidet legge særlig vekt på at norske muligheter for innflytelse utnyttes bedre, og at den demokratiske forankring av prosessen styrkes".

Handlingsplanen som er skissert i ovennevnte stortingsmelding, er svært generell i sin utforming og gir få konkrete styringssignaler. I stortingsmeldingen ble det imidlertid presisert at de ulike tiltakene bør følges opp på en konkret og systematisk måte. Som et ledd i dette presenterte UD i november 2006 en tiltaksplan for å gjøre handlingsplanen operativ. Det er forutsatt at ansvaret for gjennomføring av de ulike tiltakene i tiltaksplanen i stor grad skal ligge i det enkelte departement. Ifølge Utenriksdepartementet er store deler av tiltaksplanen fulgt opp.

Nedenfor gis en nærmere oversikt over Finansdepartementets arbeid med EU/EØS-saker, samt en strategi for hvordan departementet best kan ivareta norske interesser i dette arbeidet. Framstillingen er i noen grad vinklet mot St.meld. nr. 23 og tiltaksplanen som UD har utarbeidet i oppfølgingen av denne. Ressursinnsatsen fra Finansdepartementets medarbeidere på dette området vil bli tilpasset utviklingen

og arbeidet med andre viktige arbeidsoppgaver i departementet, herunder annet internasjonalt arbeid, jf. kapitlene 1 og 3.

2.2 Organisering av EU/EØS-arbeidet i FIN

Ansvarsdelingen mellom departementene og den enkelte statsråds politiske og konstitusjonelle ansvar innenfor sitt fagområde gjelder fullt ut også i EØS-saker.

- I Finansdepartementet er arbeidet med EU/EØS-saker organisert slik at fagsakene i hovedsak håndteres av fagavdelingene direkte, mens Økonomiavdelingen (**ØA**) samordner departementets EU/EØS-arbeid av mer generell karakter
- **ØA** har ansvaret for bl.a. saker (prosesser) som berører flere avdelinger. Avdelingen representerer i stor grad departementet utad i kommunikasjonen med UD og NHD. Avdelingen deltar bl.a. i Koordineringsutvalget for EØS-saker og legger til rette for departementets kontakter med EU-systemet på politisk og høyt administrativt nivå (utenom medvirkning i komiteer og arbeidsgrupper under Europakommisjonen)
- En vesentlig del av Finansdepartementets arbeid i forbindelse med utforming av EØS-relevant regelverk er knyttet til fagområdene *finansielle tjenester, verdipapirmarked, regnskap og revisjon*. Arbeidet med å integrere de europeiske finansmarkedene har vært et hovedsatsingsområde i EU de seneste årene. Fagansvaret i Finansdepartementet ligger i hovedsak i Finansmarkedsavdelingen (**FMA**)
- EØS-avtalen inneholder ikke regler om samordning av *direkte og indirekte skatter*. EUs sekundærlovgivning legger derfor ingen formelle bindinger på norske skatteregler. Sekundærlovgivningen tas likevel i betraktning ved utformingen av norske regler. På området for direkte skatt er det få direktiver. På området for indirekte skatt er omfanget stort. EØS-avtalen pålegger Norge å ha nasjonale regler som ikke kommer i strid med de grunnleggende prinsippene i EØS-avtalen om de fire frihetene og ikke-diskriminering. Videre må EUs regelverk for statsstøtte gjennomføres i norsk rett. Disse kravene, som omhandler forholdene til primærlovgivningen, vil fra sak til

sak kunne legge bindinger på utformingen av skatte- og avgiftspolitikken. Skattelovavdelingen (SL) og Skatteøkonomisk avdeling (SØ) følger arbeidet i EU på disse feltene nøye. Dette gjelder arbeidet i EU-kommisjonen, Rådet og EF-domstolen, samt EFTA-organene.

- Samarbeidet på *statistikkområdet* er nedfelt i EØS-avtalen. Eurostat er ansvarlig for spredning/utbredelse av statistikk i hele EØS-området. Norsk deltaking i dette samarbeidet samordnes av Statistisk sentralbyrå (SSB). Finansdepartementet er i første rekke involvert i forbindelse med EØS-komiteens vedtak og oppfølging av vedtakene i form av utarbeiding av kgl.res. og stortingsproposisjoner. (ØA).
- Avdelingene har ansvaret for å synliggjøre EU/EØS arbeidet på departementets områder på regjeringen.no og Europaportalen på en god måte. Informasjonsenheten i Finansdepartementets statsrådsseksjon koordinerer dette arbeidet.

2.3 Arbeid for å påvirke utformingen av EØS-regelverk

For å kunne påvirke utformingen av nytt EØS-regelverk er det viktig å fange opp saker og prosesser under utvikling i EU på et tidlig stadium. Tidlig varsling om pågående prosesser sikres etter Finansdepartementets vurdering best ved aktiv deltaking fra starttidspunktet i arbeidsgrupper og komiteer, samt aktiv oppsøkende og undersøkende virksomhet fra departementenes fagråder ved EU-delegasjonen. På finansmarkedsområdet blir Kredittilsynet og Finansdepartementet gjennom deltaking i komiteene under Kommisjonen normalt orientert på lik linje med medlemsland om saker under utvikling i regi av Kommisjonen. Fordi sekundærlovgivningen på skatteområdet ligger utenfor EØS-avtalen, deltar ikke Finansdepartementet i komiteer og ekspertgrupper om dette. Øvrige informasjonskanaler og kontaktpunkter blir derfor viktige på dette området, jf. punktene 2.3.3 og 2.3.4 nedenfor.

2.3.1 Deltaking i komiteer og ekspertgrupper
Finansdepartementet og/eller Kredittilsynet er i dag representert i en rekke komiteer og arbeidsgrupper under Europakommisjonen og i regi av EFTA. Møtedeltakingen gjelder således som nevnt i

hovedsak fagområdene for finansielle tjenester, verdipapirmarked, regnskap og revisjon. EØS-reglene på dette feltet er blant det mest omfangsrike regelverk innenfor hele EØS-avtalen. Satsingen på finansmarkedsprosjekt har vist seg dels ved nye måter å vedta finansmarkedslovgivning på (Lamfalusy-proseduren), som har som formål raskere å kunne vedta, endre og supplere EUs regelverk innenfor området for finansielle tjenester. På finansmarkedsområdet deltar Norge fullt ut i det indre markedet. Norge gjennomfører løpende direktiver og forordninger i norsk rett. Arbeidet med å bedre reguleringene og å styrke samarbeidet i lys av finanskrisen, jf. de Larosière-rapporten, vil være viktig framover.

I det følgende gis en nærmere omtale av Finansdepartementets arbeid i forbindelse med komiteer og arbeidsgrupper:

- Flere av de komiteene som Finansdepartementet deltar i, er såkalte "komitologikomiteer" (regelverkskomiteer). Disse komiteene bistår Kommisjonen på sine respektive områder (bank, forsikring, børs/verdiapir), der Kommisjonen er delegert myndighet fra Rådet og Europaparlamentet til å gi utfyllende regelverk. Finansdepartementet anser det som en fordel at Kommisjonen er delegert slik kompetanse. Ved å kunne delta som observatør i regelverkskomiteene under Kommisjonen, har Finansdepartementet anledning til å fremme synspunkter som kan påvirke utformingen av regelverket.
- Finansdepartementet har som mål å delta med en representant som observatør i alle disse regelverkskomiteene, for på den måten å kunne delta aktivt i utviklingen av regelverket allerede på et tidlig tidspunkt. Finansdepartementet og Kredittilsynet møter henholdsvis på nivå 2 (departementsnivå) og nivå 3 (tilsynsmyndighetsnivå). Forut for møtene i bank- og forsikringskomiteene har Finansdepartementet formøter med Kredittilsynet. På grunn av møtefrekvensen er det vanskelig å få til tilsvarende formøter i forbindelse med møtene i verdipapirkomiteen. Finansdepartementet arbeider imidlertid med å etablere rutiner for å kunne motta innspill fra Kredittilsynet, finansnæringen og andre involverte parter på de temaene og

arbeidsdokumentene som skal behandles i komitemøtene. Finansdepartementet ser dette som viktig for å kunne fange opp ulike problemområder på et så tidlig stadium som mulig i regelverksprosessen. Der det vurderes som nødvendig, utarbeides det notat og utkast til talepunkter. Umiddelbart etter møtene utarbeider den norske delegaten referat. Etter Finansdepartementets vurdering sikrer denne arbeidsformen en god forberedelse og god samordning mellom departementet og underliggende etat.

- Generelt er både Finansdepartementet og Kredittilsynet representert i de ekspertgruppene som forbereder saker for behandling i komitologikomiteene. Forberedelsene til disse møtene er mindre formalisert og mer løpende enn i forbindelse med møtene i komitologikomiteene. Arbeidsformen varierer med behovet. På regnskaps- og revisjonsområdet er Norsk Regnskaps Stiftelse vanligvis representert, alene eller sammen med Finansdepartementet.
- Formen for Finansdepartementets arbeid i forbindelse med møter i andre ad-hoc ekspertgrupper varierer noe. Finansdepartementet har nær kontakt med Kredittilsynet i alle saker knyttet til finansielle tjenester. Også her fungerer samarbeidet bra
- På EFTA-siden deltar Finansdepartementet i arbeidsgruppen for finansielle tjenester. Denne gruppen drøfter rettsaktens EØS-relevans og eventuelle behov for tilpasninger. I praksis anses alle direktiver på finansmarkedsområdet å være EØS-relevante. EFTAs arbeidsgruppe for finansielle tjenester har tre til fire møter i året
- Dersom gjennomføring av EU-direktiv i nasjonal rett krever lovendring, må det ved EØS-komiteens beslutning tas konstitusjonelt forbehold. I Norge innebærer dette at det innen seks måneder etter vedtak i EØS-komiteen må skrives en "samtykkeproposisjon" til Stortinget. Slike proposisjoner fremmes av UD, men skrives av fagdepartementet
- Finansdepartementet legger generelt vekt på kontinuitet i arbeidet i komiteer og arbeidsgrupper. Det er en fordel at de samme personene deltar over tid. Komitéarbeidet krever også god faglig ekspertise. Det legges derfor vekt på at de som har faglig ansvar for et saksområde, også bør delta i komitéarbeidet.
- Finansdepartementet har på de aktuelle områdene (finansielle tjenester mv.) begrenset faglig kontaktflate til andre departement. I

visse tilfeller kan det imidlertid være aktuelt å involvere andre fagdepartement, slik som JD (endringer i konkurslovgivningen eller i den alminnelige selskapslovgivningen), HOD (pensjonsspørsmål), BLD (forbrukerspørsmål) og SD (motorvognforsikring). I saker der det er aktuelt å trekke inn andre departement, tas det sikte på at disse kontaktes raskt, siden de vil kunne ha ansvaret for å gjennomføre de aktuelle rettsaktene i norsk rett. Det må da avklares hvilket departement som formelt skal følge saken

- Det hender også at andre departementer har kontaktflater til FIN, bl.a. FAD (statsstøtte), NHD (regnskapsføring i offentlige foretak) og BLD (forbrukerbeskyttelse). Også her er det viktig at vedkommende departement tar rask kontakt for avklaring av ansvarsforholdet og oppfølging.
- Utarbeidelse av retningslinjer for statsstøtte (distriktsstøtte, miljøstøtte, finanskrise støtte mv.), utarbeides regelmessig av EU-kommisjonen og ESA. Diskusjoner av nye utkast til retningslinjer diskuteres i såkalte multilaterale møter arrangert av Kommisjonen. Finansdepartementet deltar på slike møter etter behov og samarbeider ellers med FAD om norske merknader til nye retningslinjer.
- Møtereferater har stor betydning for møteforberedelsene og kontinuiteten i komitéarbeidet. Generelt utarbeider Kommisjonen referat fra møtene i komiteer og arbeidsgrupper hvor Finansdepartementet deltar. Som en hovedregel utarbeider i tillegg de norske deltakerne referat til internt bruk
- Spesialutvalg. Finansdepartementet leder og har sekretariatsansvaret for spesialutvalget for finansielle tjenester og kapitalbevegelser. Finansdepartementet har sammen med UD og SMK møterett også i alle de 21 andre spesialutvalgene. Finansdepartementet vurderer kontinuerlig deltaking i spesialutvalgene etter som det er meget ressurskrevende å delta på alle møtene. I praksis vil spørsmålet om deltaking fra Finansdepartementet måtte vurderes opp mot annet arbeid, og også være avhengig av hvilke saker som står på dagsordenen. Formålet med spesialutvalgene er at de i prinsippet skal ivareta behovet for samordning mellom departementene i arbeidet med å avklare norsk posisjon i forbindelse med nytt EU-regelverk. Etter Finansdepartementets vurdering er det viktig at det gis tilstrekkelig grad av frihet til å velge ønsket behandling av nye EU-rettsakter i

forvaltningen, om disse kan håndteres ved skriftlige prosedyrer, eller om det er behov for møte i det respektive spesialutvalg. Ikke alle rettsakter nødvendiggjør etter Finansdepartementets vurdering et møte i spesialutvalget. Finansdepartementet vil innkalle til møter i spesialutvalget for finansielle tjenester når det anses behov for det.

2.3.2 Innlegg for EF-domstolen

Som EØS-medlem har Norge adgang til å holde innlegg i saker for EF-domstolen. Hvorvidt innlegg bør holdes, vurderes i alle saker som gjelder skattemrådet. Så langt har ikke Norge holdt innlegg i slike saker. Muligheten for å holde innlegg vil bli benyttet dersom det kommer en sak der ressursbruken et slikt innlegg vil kreve, kan forsvares ut fra de norske interessene i den aktuelle saken.

2.3.3 Alliansbygging - informasjonskanaler

Utfordringer i forbindelse med arbeidet med å påvirke regelverksprosessen i EU stiller krav til norske myndigheter og EFTA. En spesiell utfordring er å følge og påvirke saker i den behandlingsfasen som følger etter at Kommisjonen har utarbeidet et forslag og sendt det over til behandling i Rådet og Europaparlamentet, der Norge ikke har direkte innsyn eller medvirkning i beslutningsprosessen. Det er da viktig å bruke kontakter fra andre land som har sammenfallende interesser med oss – ofte nordiske. Finansdepartementet legger vekt på å bruke det nordiske samarbeidet systematisk til å utveksle erfaringer i europaarbeidet. Følgende fora er viktige:

- Det nordiske finansministermøtet, MR-Finans. Siden høsten 2001 har EU/EØS-saker på finans- og økonomiområdene vært et fast punkt på de halvårslige møtene i MR-Finans.
- På området for finansielle tjenester er det etablert en egen nordisk kontaktgruppe. Gruppen, som møtes to ganger i året, ble opprinnelig etablert for å drøfte og utveksle synspunkter på aktuelle saker på områdene for børs og verdipapirer. Etter hvert er det, med utgangspunkt i denne gruppa, også blitt mulig å drøfte andre aktuelle saker på området for finansielle tjenester.
- På skattemrådet er de årlige nordiske avdelingssjefsmøtene et viktig ledd i informasjonsutvekslingen, bl.a. om EU/EØS-rettslige problemstillinger og medlemslandenes organisering av arbeidet rettet mot EU. Videre møtes nordisk skatteembetsmannsgruppe normalt én gang i året. Møtene åpner for verdifull informa-

sjonsutveksling om bl.a. arbeid og prosesser for EF- og EFTA-domstolene.

Andre kanaler som kan brukes, er bl.a.:

- EU-delegasjonen. Finansdepartementet gjør aktiv bruk av to spesialråder ved den norske EU-delegasjonen. Det er jevnlig kontakt om bl.a. oppdatering av aktuelle saker og saker som vil kunne bli aktuelle, og om konkrete problemstillinger som bør følges opp. Aktiv oppsøkende og undersøkende virksomhet fra fagrådene ved EU-delegasjonen er også et viktig tiltak for å fange opp saker i tidlig fase. Viktige saker og saker med høy mediainteresse har særlig oppmerksomhet.
- Sekretariatet til EFTAs arbeidsgruppe for finansielle tjenester. Dette bidrar med regelmessig informasjon om hvilke tiltak som iverksettes i regi av EU på finansmarkedsområdet.
- Kommisjonens hjemmesider og Kommisjonens interne datanettverk med medlemslandene som FAD har tilgang på. Ordningen med å få møtedokumenter med e-post fra Kommisjonen fungerer bra. Det hender at møtedeltakere under møtene blir bedt om å utdype synspunkter pr. e-post. Denne måten å kommunisere på er viktig og fungerer godt.

2.3.4 Uformell kontakbygging mot EU-institusjoner

Mer enn tre firedeeler av Norges utenrikshandel skjer med EU-land, og Norge er også på andre måter tett sammenvevd med europeiske økonomier. Det er derfor i vår interesse at medlemslandene fører en politikk med sikte på høy vekst og sysselsetting, lav inflasjon, og kombinert med en langsiktig bærekraftig utvikling. Norske myndigheter har regelmessige møter med representanter fra medlemslandene og Europakommisjonen om økonomiske og pengepolitiske saker, både på politisk nivå og embetsnivå:

- Uformelle finansministermøter mellom EU (Ecofin) og EFTA holdes én gang i året. Det formelle grunnlaget for disse møtene ligger i artikkel 46 i EØS-avtalen. Her heter det bl.a. at partene – på en ikke-bindende måte – "*may discuss macro-economic situations, policies and prospects*". Møtene forberedes av EFTAs økonomiske komité.
- Finansministeren har normalt halvårslige møter med formannskapet i Ecofin.
- Finansministeren har jevnlig uformelle møter med kommissæren for økonomiske og mone-

tære spørsmål og kommissæren for skatter og avgifter. Ved behov er det også møter med kommissærene for konkurranse (statsstøtte) og det indre markedet (finansielle tjenester).

Det blir, som en fast regel, utarbeidet rapporter fra finansministerens møter med EU-systemet, også fra de nordiske finansministermøtene.

2.3.5 Ivaretagelse av EØS-kompetansen i Finansdepartementet

Finansdepartementet vil sikre god EU/EØS-kompetanse. Det er viktig at norske eksperter i møter i Brussel kan opptre med faglig tyngde, gode språkkunnskaper og kjennskap til Kommisjonens og EUs arbeidsmetoder. Departementet sikrer og utvikler kompetansen på følgende måter:

- Opplæring i arbeid med EU/EØS-saker skjer som en del av arbeidet i departementet.
- Finansdepartementet gjennomfører interne kurs for egne medarbeidere, for å øke kompetansen i arbeidet med EØS-relevante saker, bl.a. i tilknytning til statsstøttereguleringen.
- Finansdepartementet har generelt en aktiv holdning til å stimulere medarbeidere til opphold i internasjonale organisasjoner, med egne "secondment"-ordninger med Europakommisjonen og permisjon for ansatte som på midlertidig basis ønsker å arbeide i Kommisjonen.
- Finansdepartementet har en bilateral avtale med Generaldirektoratet for økonomiske og monetære spørsmål (DG Ecfm) for ett eller to år av gangen. Alle kostnadene blir dekket av Finansdepartementet. Departementet har også kontakt med Generaldirektoratet for skatt og tollunion (DG Taxud) om det samme, men har for tiden ingen medarbeidere der. Ordningen med tre måneders hospitantopphold i Kommisjonen er snevret betydelig inn. Mens Norge tidligere kunne rekruttere inntil 20 medarbeidere av gangen, har vi nå tilgang til kun tre. Det har gjort det vanskeligere for Finansdepartementet å få ansatte inn her.
- Aktivt arbeid i Finansdepartementets interne koordineringsgruppe for informasjonstiltak på regjeringen.no og Europaortalen.

2.4 Forholdet til ESA og EFTA-domstolen

EFTAs overvåkingsorgan, ESA, skal sikre at EFTA-landene respekterer sine plikter etter EØS-avtalen. ESA er i overvåkingssammenheng gitt i hovedsak samme kompetanse som EU-kommisjonen har over-

for til EU-landene. I departementets forhold til ESA og EFTA-domstolen er bl.a. følgende viktig:

- Flere avdelinger i Finansdepartementet er involvert i arbeid med ESA-saker. Selv om EØS-avtalen ikke omfatter skatte- og avgifts-harmonisering, har avtalen stor virkning for Norge ved de generelle bestemmelsene om de fire frihetene, ikke-diskriminering og statsstøtte. ESA har videre ansvar for å påse at EUs regelverk for finansielle tjenester på en korrekt måte blir gjennomført i norsk rett.
- Arbeidsmengden knyttet til regelverksarbeid som følge av EØS-avtalen har økt i de senere årene. Også på skatteområdet merkes en økende grad av saker som blir tatt opp av ESA knyttet til reglene for det indre marked og statsstøtte.

Europakommisjonen har enerett til å foreslå ny sekundærlovgivning, mens vedtakene treffes av Rådet/Parlamentet. Kommisjonen kontrollerer også EU-landenes gjennomføring av rettsaker i nasjonal rett. EU-utvidelsene i 2004 og 2007 innebærer at kontrollfunksjonene utøves overfor et stadig større antall medlemsland. ESA har til oppgave å kontrollere at de tre EFTA-statene i EØS gjennomfører og etterlever EØS-avtalens regler, men bidrar ikke til regelverksutviklingen slik Kommisjonen gjør. Finansdepartementet vil løpende vurdere hvorvidt prinsipielle spørsmål bør søkes avgjort i EFTA-domstolen. Formålet med slike prinsipielle avklaringer i EFTA-domstolen må være å gi Norge et større handlingsrom, og/eller bidra til avklaring av prinsipielle rettsspørsmål innen EØS.

Det er viktig å styrke dialogen med ESA i en tidlig fase. Uformelle kontakter/møter med ESA under arbeidet med en sak har vist seg å være en tjenlig arbeidsform. En tidlig formidling til ESA av forståelsen for utformingen av aktuelt norsk regelverk, og hensynene bak dette, synes viktig for å hindre langvarig, uformell og formell saksgang. Finansdepartementet mener også at økt bruk av bilaterale møter med ESA, enten på administrativt eller politisk nivå, bør vurderes i særlig viktige saker. Informasjonsutveksling med ESA skjer også gjennom "pakkemøter", hvor aktuelle problemstillinger knyttet til finansielle tjenester mv. og saker i krysningen mellom skatt og EØS-rett, tas opp. Det knytter seg imidlertid en del usikkerhet til prosessen etter at forvaltningen har svart på grunngitte uttalelser fra ESA.

Forvaltningen arbeider under korte tidsfrister når det skal utarbeides tilsvarende til stevning og andre innlegg for EFTA-domstolen. Tidlig varsling om stevning - og innholdet i denne - vil derfor være av

betydning når norske myndigheter skal utarbeide tilsvar.

2.5 Forholdet til Europaparlamentet

Europaparlamentet (EP) spiller nå en viktigere rolle i utformingen av EUs politikk og regelverk. Den vanligste lovgivningsprosedyren er i dag felles beslutningstaking, dvs. at EP og Rådet vedtar lovgivning i fellesskap, etter forslag fra Kommissjonen

(medbestemmelsesprosedyren). Denne prosedyren dekker anslagsvis 80 pst. av den totale EU-lovgivningen.

Ved økt EP-innflytelse oppstår det et behov for mer kontakt med parlamentarikerne. Det er liten tradisjon i vårt politiske system for kontakt mellom nasjonalforsamlinger og forvaltning. EU-delegasjonen bør ha en hovedrolle i kontakten med EP og Rådet. Det er viktig at fagrådene er orientert om hvordan de her best kan øve påvirkning.

Kapittel 3 Oversikt over annen internasjonal virksomhet i Finansdepartementet

I dette kapitlet er det gitt en nærmere oversikt over Finansdepartementets internasjonale virksomhet på andre viktige områder enn EU/EØS-arbeidet. Oversikten har hovedfokus på internasjonalt økonomisk samarbeid. Imidlertid preges Finansdepartementets internasjonale virksomhet i økende grad av at Norge er en stor eksportør av finansiell kapital og av arbeidet med å forvalte Statens pensjonsfond - Utland. Dette arbeidet dreier seg i større grad om internasjonale markedsaktiviteter framfor internasjonalt samarbeid. I lys av at det her dreier seg om ressurskrevende aktiviteter og sentrale problemstillinger med stor betydning for Finansdepartementet og norsk økonomi, jf. fondets økende størrelse, er det i oversikten tatt med en omtale også av dette, jf. punkt 3.12 nedenfor.

3.1 Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD)

OECD er en sentral organisasjon for internasjonalt økonomisk samarbeid hvor Norge er medlem. Her møtes de største aktørene i verdensøkonomien, ikke minst G-7 landene, og sentrale felles problemstillinger analyseres og drøftes. Som påpekt i kapittel 1 er arbeidet i denne organisasjonen et hovedsatsingsområde for Finansdepartementet. Den pågående globaliseringsprosessen tillegges økt vekt i organisasjonens arbeid, bl.a. ved at Brasil, India, Kina, Indonesia og Sør-Afrika trekkes sterkere inn i samarbeidet, såkalt "enhanced engagement". Det forhandles nå om medlemskap for Russland, Estland, Israel, Chile og Slovenia. Det er viktig for Finansdepartementet at OECD opprettholder sin posisjon som et viktig forum for drøftinger av økonomisk politikk, skattespørsmål og miljøpolitikk, og for utarbeiding av retningslinjer for og råd om politikken på sentrale områder i sammenheng med den pågående globaliseringsprosessen.

Finansdepartementet deltar i over 30 av de om lag 200 komiteene og arbeidsgruppene i OECD som finansieres over OECDs fellesbudsjett (program 1-virksomhet). Finansdepartementet har i dag hovedansvaret for den norske deltakingen i:

- Komiteen for økonomiske politikk (EPC). (Ekspedisjonssjefen i Statsrådseksjonen og ØA).
- Arbeidsgrupper under EPC (STEP, WP1, WP3)/(ØA).

- Landhøringskomiteen (EDRC)/(ØA).
- Skattekomiteen (CFA), inkl. arbeidsgrupper under denne, bl.a. WP1 (SL), WP2 (SØ), WP6 (SL), WP8 (SL), forum for skadelig skattepraksis (FHTP) (SL), WP9 (SL/SØ), Global forum on Taxation. (SL). I tillegg kommer skatteopplæringsprogrammet, som nå har blitt en del av Skattekomiteens utadrettede virksomhet. Norge sitter i styret og bidrar med instruktører/(SL).
- Investeringskomiteen, herunder kapitalbevegelser og tjenestetransaksjoner (CMIT)/(ØA).
- Kapitalmarkedskomiteen (CMF)/(FMA).
- Arbeidsgruppe under CMF om statsgjeldsforvaltning/(ØA).
- Styringsgruppe for samordning av arbeidet med bærekraftig utvikling (AMSDE)/(ØA).

I tillegg deltar Finansdepartementet i enkelte komiteer/arbeidsgrupper hvor hovedansvaret for den norske deltakingen ligger i andre departement, bl.a.:

- Komiteen for sysselsetting, arbeidsmarked og sosiale forhold (ELSAC). (ØA sammen med Arbeids- og inkluderingsdepartementet). ØA deltar også i arbeidsgrupper under ELSAC om sosialpolitikk og sysselsetting.
- Komiteen for budsjett- og forvaltningspolitikk (GOV/PGC). (FA sammen med Fornyings- og administrasjonsdepartementet, FAD). FA deltar også, alene eller sammen med FAD, i flere arbeidsgrupper under GOV/PGC. I tillegg deltar SØ i arbeidsgruppen om reguleringspolitikk.
- OECD Network on fiscal relations across levels of government. (ØA sammen med Kommunal- og regionaldepartementet). Dette er et frivillig samarbeid som finansieres av de landene som deltar i nettverket.

Finansdepartementet har også et hovedansvar for den delen av det årlige ministerrådsmøtet hvor finansministeren har en sentral rolle sammen med utenriksministeren.

Utfordringene framover er å bidra til å sikre at OECD får gode rammebetingelser og opprettholder og styrker sin posisjon som viktig organisasjon for drøfting og utarbeiding av retningslinjer for og tilrådinger om globale politikkspørsmål. OECD vil også

fortsett være viktig for utformingen av den økonomiske politikken i Norge, bl.a. gjennom regelmessige landhøringer. Finansdepartementet engasjerer seg derfor i spørsmål om OECD-budsjettet, og i spørsmål om prioriteringene og reformer i organisasjonen, herunder eventuell utvidelse av antall medlemsland. Et nytt konferansesenter og reform av finansiering av OECD, vedtatt i 2008, vil bidra til å sikre organisasjonenes posisjon i årene framover.

Finansdepartementet har en fast spesialråd ved Norges OECDe delegasjon og utsendte medarbeidere – lønnet av Finansdepartementet - i OECD-sekretariatet. Både innflytelse, opplæring ved å jobbe i OECD, drøfting av god internasjonal praksis på Finansdepartementets ansvarsområder og læring er viktig for vår deltaking i OECD.

3.2 FATF

Financial Action Task Force (FATF) on Money Laundering er en mellomstatlig gruppe som har til oppgave å fremme tiltak mot hvitvasking og finansiering av terrorvirksomhet. FATF har utarbeidet 40 anbefalinger om tiltak mot hvitvasking og 9 spesialanbefalinger om tiltak mot terrorfinansiering. Det blir med jevne mellomrom gjennomført vurderinger av i hvilken grad de enkelte landene gjennomfører og etterlever de ulike anbefalingene. FATF har et mindre sekretariat som er samlokalisert med OECD-sekretariatet, uten å være en del av dette. FATF har også en bredere landdeltakelse enn OECD. Møter i plenum og i ulike arbeidsgrupper skjer normalt tre ganger i året. Fra norsk side deltar bl.a. representanter fra Kredittilsynet, JD, UD, Økokrim og Politiet. Finansdepartementet leder den norske delegasjonen til FATF.

3.3 Multilaterale finansinstitusjoner

3.3.1 Det internasjonale valutafondet (IMF)
IMF har et hovedansvar for å fremme stabiliteten i det internasjonale monetære systemet og er et forum for internasjonalt samarbeid om penge- og valutapolitiske spørsmål. Organisasjonen skal også overvåke finansiell stabilitet globalt.

Sentralbanksjefen er medlem av guvernørrådet (Governor) og finansråden er stedfortreder. Finansministeren er konstitusjonelt ansvarlig, og alle saker av viktighet besluttes av Finansdepartementet. Norges Bank har en sekretariatsfunksjon og forvalter etter § 25 i sentralbankloven det finansielle mellomværet med IMF.

Intern norsk samordning skjer ved utstrakt direkte kontakt mellom Finansdepartementet og

Norges Bank. Utenriksdepartementet blir invitert til å gi merknader på alle saker av betydning i den nordisk/baltiske valgkretsen. Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og Norges Bank deltar i en konsultasjonsgruppe for internasjonale økonomiske, finansielle og utviklingspolitiske spørsmål. Den nordisk-baltiske monetære og finansielle komiteen (NBMFC), som består av representanter fra de nordiske og baltiske finansdepartementene og sentralbankene, har det overordnede ansvaret for samordningen i valgkretsene. NBMFC møtes 2-3 ganger i året, primært forut for møtene i Den internasjonale monetære og finansielle komiteen (IMFC) og årsmøtene i IMF og Verdensbanken. I tillegg holdes relativt hyppige telefonkonferanser. Finansdepartementet legger hvert år fram i Kredittmeldinger en orientering for Stortinget om IMF's virksomhet.

Hovedoppgavene i det løpende arbeidet er å fremme norske synspunkter i samordningen av den nordisk-baltiske valgkretsens posisjoner, og å klarere saker som kommer til behandling i Fondets styre. ØA har ansvaret for Finansdepartementets arbeid med IMF-saker.

Som nevnt i kapittel 1 har IMF's rolle blitt viktigere og klarere i løpet av det siste året etter hvert som den globale finanskrisen har utviklet seg. Etter spørsele etter lån fra IMF har økt kraftig, og mange land, bl.a. i Europa, har inngått avtaler om stabiliseringsprogram. I mange tilfeller har finansieringsbehovet vært større enn det IMF har kunnet dekke alene. I forbindelse med Islands og Latvias IMF-program har derfor Norge gitt tilsagn om bilateralt lån innenfor en nordisk ramme. Det arbeides med å tredoble IMF's utlånsressurser for å sikre kapasitet til å møte behovene framover.

IMF spiller også en viktig rolle i arbeidet med å styrke overvåkingen av finansiell stabilitet globalt og regionalt, og i det internasjonale samarbeidet om å bedre regulering av og tilsyn med finansmarkedene i lys av finanskrisen. Sammen med G-20 gruppen og Financial Stability Board (FSB) vil IMF være sentral i oppfølgingen av dette arbeidet fram til 2012. Fraværet av nordisk-baltisk representasjon i G20 og FSB er en utfordring. I tillegg kommer arbeidet med reformer av IMF for å gjøre styringen av organisasjonen mer effektiv og demokratisk, og for at IMF bedre skal gjenspeile dagens økonomiske maktforhold globalt.

Den økte betydningen av IMF og Norges direkte engasjement i finansiell støtte knyttet til IMF-programmer har ledet til at Finansdepartementet har økt ressursbruken på dette området. Avhengig av utviklingen kan det bli behov for å øke ressursbruken ytterligere noe framover.

3.3.2 Verdensbanken (IBRD)

Utviklingsministeren er rådsmedlem (Governor) med statssekretæren i Utviklingsdepartementet som stedfortreder. Utenriksdepartementet har sekretariatsfunksjonen og politisk ansvar for verdensbanksaker. Den interne norske samordningen er ikke så omfattende som for IMF.

Verdensbanken har etter hvert fått en viktig rolle i det internasjonale arbeidet med bærekraftig utvikling. Finansministeren er ansvarlig for den politiske koordineringen av regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling.

Norges Bank og embetsverkene i Utenriksdepartementet og Finansdepartementet deltar i et konsultasjonsforum for internasjonale finansinstitusjoner. Bistandsministeren opprettet forumet sommeren 2006 for å oppnå en "tettere dialog med det sivile samfunn". ØA har ansvaret for Finansdepartementets arbeid med IBRD-saker.

3.3.3 Den europeiske utviklingsbanken (EBRD)

Finansministeren er rådsmedlem (Governor), med en av statssekretærene i Nærings- og handelsdepartementet som stedfortreder. Norge og Finland har felles styreplass i banken. Fra høsten 2008 er Finland styremedlem og Norge varamedlem. Sekretariatet ligger i Nærings- og handelsdepartementet. ØA har ansvaret for Finansdepartementets arbeid med EBRD-saker.

3.3.4 Den nordiske investeringsbanken (NIB)

Den nordiske investeringsbanken ledes av et styre hvor Norge har to representanter. En av disse kommer fra Finansdepartementet. Finansministeren er norsk rådsmedlem (Governor) i NIB. ØA har ansvaret for FINs arbeid med NIB-saker.

I tilknytning til bankens årsmøter holdes såkalte "Østersjømøter", holdt første gang i 1997, som er et uformelt årlig møte på politisk plan mellom de nordiske og baltiske land, Polen, Tyskland og Russland.

3.4 Forholdet til Norden

Det nordiske samarbeidet er omfattende. De sentrale samarbeidsorganisasjonene er Nordisk Råd (parlamentarikerne) og Nordisk Ministerråd (regjeringene). Møtene i Nordisk Ministerråd for økonomi og finanspolitikk, MR-Finans, har bl.a. den økonomiske politikken, konjunkturutviklingen i de nordiske landene, finansielle spørsmål, skattespørsmål og EU/EØS-saker som faste punkter på dagsordenen. Finansdepartementet (ØA) deltar i Embetsmannskomiteen for økonomi og finanspolitikk, EK-Finans, som forbereder disse møtene.

MR-Finans har flere arbeidsgrupper:

- Nordisk arbeidsgruppe for grenseoverskridende finansielle institusjoner. Et sentralt arbeidsfelt er spørsmål knyttet til nordiske finanskonsern og deres betydning for finansiell stabilitet. Gruppen behandler også spørsmål av felles nordisk interesse knyttet til EU-regulverksarbeid og EUs bankkriseøvelser (FMA).
- Nordisk miljø- og økonomigruppe. Her deltar representanter fra de nordiske miljø- og finansdepartementene. Gruppen, som møter to ganger i året, har som hovedmål å gjennomføre analyser i skjæringsflaten mellom økonomi og miljø på fellesnordiske interesseområder (SØ).
- Nordisk konjunkturgruppe. Gruppen møtes to ganger i året, og diskuterer konjunkturutviklingen i de nordiske landene og aktuelle økonomiske problemstillinger (ØA). Strukturpolitiske spørsmål tas opp etter behov.
- Nordisk skatteparadisprosjekt. Prosjektet ble vedtatt igangsatt av MR-Finans i juni 2006 som en oppfølging av OECDs Prosjekt mot skadelig skattepraksis. Siktemålet er å etablere opplysningsutvekslingsavtaler som basis for nettverk av bilaterale slike avtaler i skattesaker. Norge leder Styringsgruppen (SL).
- Ad hoc embetsgruppe som skal følge gjennomføringen av Islands stabiliseringsprogram og drøfte og utarbeide forslag til støttetiltak som bidrar til at Island kommer seg ut av den økonomiske krisen (finansråden/ØA).
- Nordic Economic Policy Review (NEPR). MR-Finans besluttet i juni 2008 å nedsette en ekspertgruppe for å utarbeide et forslag til hvordan et nordisk økonomisk-politisk tidsskrift kan etableres. Det foreligger et forslag til et slikt opplegg, og målet er at første utgave av tidsskriftet skal foreligge våren 2010.

Finansdepartementet deltar også i nordiske fagfora utenom MR-Finans, bl.a.:

- Nordiske avdelingssjefsmøter på skatteområdet én gang i året. Møtene er et viktig ledd i informasjonsutvekslingen, bl.a. om EU/EØS-rettslige problemstillinger og medlemslandenes organisering av arbeidet rettet mot EU (SL).
- Nordisk skatteembetsmannsgruppe. Saksområdet er internasjonale skattespørsmål knyttet til direkte skatter. Møtene, normalt én gang i året, gir anledning til gjensidig orientering om pågående eller planlagte forhandlinger av skatteavtaler og åpner for verdifull informasjonsutveksling, bl.a. om arbeid og prosesser for EF- og EFTA-domstolene (SL).

- Nordisk Skattevitenskapelig Forskningsråd (SL, SØ).
- Statsregnskapssjefmøter (FA).
- Budsjettekspertgruppe (FA).
- Budsjettssjefmøter (FA).
- Møter med nordiske skatteøkonomer (SØ).
- Nordiske låntakermøter for statsgjeldforvaltere (ØA).
- Nordiske jurismøter for statsgjeldforvaltere (ØA).

3.5 Den europeiske frihandelsorganisasjonen (EFTA)

EFTA har en tredelt rolle:

- Administrere forbindelsene mellom de fire medlemslandene innenfor rammen av EFTA-konvensjonen.
- Ivareta EFTA-samarbeid med tredjeland, her under frihandelsavtaler.
- Arbeide for en effektiv gjennomføring av EØS-avtalen.

EFTA-landene har sammen inngått et nettverk av frihandelsavtaler med land utenfor EFTA og EU, og forhandler stadig avtaler med nye (tredje)land. Arbeidet med frihandelsavtaler hører på norsk side inn under Nærings- og handelsdepartementets ansvarsområde. Avtalene har betydning for tollområdet og finansielle tjenester. Toll- og avgiftsdirektoratet og Finansdepartementet (SL, FMA, ØA) deltar her. ØA har et generelt samordningsansvar. SL deltar i EFTA-landenes samordnende organ for arbeidet med toll og opprinnelsesregler (COCE).

EFTAs faste komité er det styrende organet for samarbeidet om EØS-saker. Her avklares saker som skal opp i EØS-komiteen. Under den faste komiteen er det fem underkomiteer, bl.a. en for tjenester. Under disse er det arbeidsgrupper, bl.a. en for finansielle tjenester. Arbeidet knytter seg bl.a. til innføring av EU-rettsakter i EØS-avtalen.

EFTAs økonomiske komite, hvor Finansdepartementet er representert ved ekspedisjonssjefen i Statsrådseksjonen og en representant fra ØA, forbereder de årlige uformelle møtene mellom finansministrene i EU og EFTA.

3.6 Verdens handelsorganisasjon (WTO)

WTO administrerer et omfattende regelverk for internasjonal handel, og gir medlemmene tilgang til en juridisk bindende tvisteløsningsmekanisme. WTO er også et forum for forhandlinger om økt markedsadgang og nye regler for handelen, og er

derfor meget viktig for det framtidige multilaterale og globale handelsregimet. For små, åpne økonomier som den norske, er et godt fungerende og forutsigbart globalt handelsregime av stor viktighet.

Utenriksdepartementet koordinerer WTO-arbeidet i Norge. De siste par årene har det særlig vært aktivitet i de arbeidsgruppene som behandler landbruk, tjenester, markedsadgang for industri- og fiskeprodukter, immaterielle rettigheter (TRIPs) og reglene for antidumping og subsidier.

Internt i Finansdepartementet samordnes WTO-arbeidet av en arbeidsgruppe for WTO som blir ledet av ekspedisjonssjefen i Statsrådseksjonen. Fem avdelinger deltar: ØA, som samordner det daglige arbeidet med WTO-saker, FA (landbruksområdet og fiske- og skinnnæringen), FMA/ØA (finansielle tjenester), SL (tollområdet, antidumping) og SØ (toll, landbruk).

Det legges opp til aktivt å bruke forhandlingene i WTO til bl.a. å bedre virkemåten i norsk økonomi. Dette gjelder særlig landbruk og tjenestesektorene, og Finansdepartementet legger opp til bruk av både sektorspesifikke (JORMOD) og generelle, modellbaserte analyser av virkningene for norsk økonomi i denne forbindelse.

En av statssekretærene i finansdepartementet deltar i en statssekretærgruppe ledet av UD, og på WTOs ministermøter.

For tiden er det lite aktivitet, men dette kan endre seg i løpet av de neste tre år.

3.7 Styrking av bilaterale økonomisk samarbeid med Kina, India og Tyskland

Som understreket tidligere i dette notat innebærer den pågående globaliseringsprosessen at de framvoksende økonomier ("emerging economies") får stadig større betydning både økonomisk og politisk. I Asia blir det derfor stadig viktigere å ha gode kontakter i Kina og India. Dette gjelder også fordi Statens Pensjonsfond – Utland allerede investerer store beløp i markedene i disse land.

Det er etablert faste årlige bilaterale møter med Finansdepartementet i India. Kontakter med Finansdepartementet i Kina er også styrket. Dette vil bli videreført i årene fram mot 2012.

Tyskland er den største økonomien i Europa. En sikter mot styrket samarbeid med Finansdepartementet der.

3.8 Internasjonalt skattesamarbeid

Norge har i dag skatteavtaler med ca. 80 stater. Ansvaret for denne delen av Finansdepartementets virksomhet er lagt til SL. Arbeidet med å forhandle

slike avtaler med nye stater, og å reforhandle eldre avtaler, er en kontinuerlig prosess. Også arbeidet med fortolkninger av avtalene og forhandlinger med andre stater om gjensidige overenskomster for å løse dobbeltbeskatningsproblem, utgjør en betydelig og viktig del av dette internasjonale arbeidet.

Finansdepartementet deltar i FN's ekspertkomite for internasjonalt skattesamarbeid ("UN Committee of Experts on Cooperation in International Tax Matters"). Ekspertgruppa begynte sitt arbeid i 2005 og erstattet en tidligere tilsvarende uformell arbeidsgruppe. Komiteen består av 25 medlemmer oppnevnt av FN. Medlemmene er personlig oppnevnt i egenskap av eksperter på skatteområdet. Oppnevningen gjelder for en fireårsperiode. Fra Norge er en ekspedisjonssjef fra SL oppnevnt. I tillegg deltar Norge med en observatør. Ekspertkomiteen har et vidt mandat og skal, foruten å oppdatere FN's modell for skatteavtaler mellom u-land og i-land, drøfte en rekke internasjonale skattespørsmål. Utenom det årlige møtet, arbeides det i underkomiteer. Nevnte ekspedisjonssjef er leder for en av disse.

3.9 Bistandsarbeid

Finansdepartementets arbeid med u-hjelpsaker skjer i hovedsak i kraft av rollen som budsjettdepartement. Men departementet deltar i noen tilfeller også mer direkte i bistandsarbeid - bilateralt eller i samarbeid med Utenriksdepartementet/Norad, jf. kulepunktene nedenfor:

- **Landøkonomer.** Finansdepartementet og Norad har en samarbeidsavtale som gir medarbeidere anledning til å søke på stillinger som landøkonomer ved de norske ambassadene i land som mottar norske bistandsmidler. I 2009 har Finansdepartementet to av sine ansatte engasjert i denne type stillinger i henholdsvis Mosambik og Malawi.
  - **Øst-Timor.** Finansdepartementet har ved inngangen til 2009 gjennom Olje for Utviklingsprogrammet en medarbeider som arbeider som rådgiver i Ministry of Finance i Øst-Timor. Denne delen av prosjektet omfatter råd om beskatning og forvaltning av Øst-Timors petroleumsinntekter.
  - **Kortere oppdrag i bistandsland.** Finansdepartementet har stilt ekspertise til rådighet for Norad for kortere oppdrag i bistandsland, bl.a. såkalte "missions".
  - **Hospitering i Norad.** Finansdepartementet gir sine medarbeidere anledning til hospitantopphold i Norad innenfor rammen av ovennevnte avtale.
- **Olje for utvikling.** Dette er et program, initiert av Utenriksdepartementet/Norad, som skal bidra til at utviklingsland blir satt i stand til å utnytte og forvalte sine petroleumsressurser på en bærekraftig måte. Finansdepartementet kan – sammen med mange andre norske og internasjonale aktører – stille ekspertise til rådighet for bistand overfor land som har egne olje-/gassforekomster og som ønsker rådgivning i forvaltningen av petroleumsinntektene. Arbeidet ledes av et styre som består av representanter fra Utenriksdepartementet, Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet. Norad er sekretariat for styret. Styringsgruppen samordner innsats på ca. 100 mill. kroner pr. år. I tillegg til arbeidet i styringsgruppa bidrar de relevante avdelingene i Finansdepartementet direkte til gjennomføring av de ulike prosjektene.

3.10 Internasjonalt miljøarbeid

Finansdepartementet deltar i en rekke arbeidsgrupper knyttet til internasjonalt miljøarbeid:

- Finansdepartementet og Miljøverndepartementet deltar i ekspertgruppa som samordner arbeidet med bærekraftig utvikling i OECD. Blant temaene er indikatorer for bærekraftig utvikling, identifisering av hindringer for politikkreformer som kan fremme bruk av økonomiske virkemidler og redusere miljøskadelige subsidier, og analyser av den sosiale dimensjonen ved bærekraftig utvikling.
- Finansdepartementet deltar på internasjonale møter i tilknytning til Klimakonvensjonen (SØ).
- En nordisk miljø- og økonomigruppe har som hovedmål å gjennomføre analyser i skjæringsflaten mellom økonomi og miljø. Finansdepartementet deltar i gruppa.
- Finansdepartementet deltar i diverse arbeidsgrupper på miljøområdet i OECD (FA/SØ/ØA).
- ECE-konvensjonen for langtransportert forurensing. Konvensjonen danner rammen for avtaler om spesifikke forurensninger mellom 36 europeiske land samt USA og Canada. Finansdepartementet deltar i møter om framskrivinger av utslipp.
- Finansdepartementet deltar i ENVECO, en gruppe for erfaringsutveksling på miljø og økonomi som bl.a. gir råd til EU-kommisjonen.
- Finansdepartementene i Storbritannia, Australia og Norge har tatt et initiativ for styrket, uformelt samarbeid mellom de europeiske finansdeparte-

mentene i klimaspørsmål, jf. Sternrapporten: "The Economics of Climate change". Finansdepartementet vil delta aktivt i denne "Oslo-gruppen".

- Finansdepartementets miljøgruppe med deltakelse fra de fleste avdelinger samordner departementets arbeid med miljøsaker, herunder de viktigste internasjonale miljøspørsmålene. Gruppen ledes av ekspedisjons-sjefen i Statsrådseksjonen. Linjeansvar for beslutninger i store miljøsaker ligger i avdelingene.

3.11 Konjunkturovervåking

Til budsjetttrundene utarbeides analyser og prognoser for utviklingen i internasjonal økonomi. Videre kommenteres viktige hendelser løpende. Deltakelse i OECD's komité for økonomisk politikk (EPC) og underliggende arbeidsgrupper er viktig for dette arbeidet.

Det vil fortsatt legges stor vekt på å følge konjunkturutviklingen i våre nordiske naboland og de tre store økonomiske områdene USA, EU og Japan. Det vil bli lagt økt vekt på store land som Russland og land i Asia og Latin Amerika, særlig BRIC-landene, som får stadig større betydning i verdensøkonomien.

I tillegg vil strukturpolitiske reformer innen arbeidsmarkedet, skattesystemene, pensjonssystemene, andre sosiale ytelser, og miljøspørsmål, bl.a. basert på analyser utført av OECD, være viktig i tiden framover.

3.12 Statens pensjonsfond – Utland

Statens pensjonsfond – Utland er et av verdens største enkelteide fond og er i sin helhet investert på bred basis i utenlandske verdipapirmarkeder. Finansministeren har det politiske ansvar for fondet. Når man i tillegg tar høyde for kompleksiteten i den operative forvaltningen hos Norges Bank, kreves det at Finansdepartementet aktivt søker etter internasjonalt beste praksis for å sette en høy standard for forvaltningen av fondet.

Det benyttes utenlandske rådgivere og konsulenttjenester på særskilte områder, samtidig som det legges vekt på å ha kontakt med og utveksle erfaringer med andre aktører, herunder fond det er naturlig å sammenlikne seg med (som f.eks store pensjonsfond og såkalte Sovereign Wealth Funds). Norge deltar i samarbeidsforumet International Forum for Sovereign Wealth Funds, som er en videreføring av arbeidsgruppa som utarbeidet de såkalte Santiago-

prinsippene om god forvaltning av slike fond. Det legges videre vekt på kontakt med andre land og internasjonale institusjoner som er interessert i å lære om Norges oljefondserfaringer (se også separat omtale av programmet Olje for utvikling).

Finansdepartementets ansvar for å forvalte Statens pensjonsfond – Utland håndteres i første rekke av Avdeling for formuesforvaltning (AFF), som også har ansvar for forvaltningen av Statens pensjonsfond - Norge. Ved full bemanning vil AFF ha 14 årsverk, og alle disse vil i større eller mindre grad jobbe med internasjonalt rettede saker.

3.13 Anslått ressursbruk til internasjonalt arbeid i Finansdepartementet

Grovt sett kan antall årsverk som direkte medgår til internasjonalt økonomisk samarbeid i FA, SL, ØA, FMA, SØ og AFF anslås slik:

FA:	2-3 årsverk
SL:	9-10 årsverk, hvorav:
• ESA	4-5 årsverk
• Skatteavtaler	2 årsverk
• OECD	2 årsverk

I ØA bruker seksjonen for internasjonal økonomi (SIØ) normalt om lag 6 årsverk, hvorav:

• EØS/EFTA	Knapt	1,5 årsverk
• IMF, G20 mv.	Knapt	1,5 årsverk
• WTO/handelsavtaler		0,5 årsverk
• Norden/Øst-Europa		1 årsverk
• OECD	Knapt	0,5 årsverk
• Konjunkturovervåking (inkl fagsaker OECD)		1,5 årsverk

De andre seksjonene i ØA deltar i internasjonalt arbeid som en integrert del av sine fagfelt. Den direkte ressursbruken i ØA anslås grovt sett til i størrelsesorden åtte årsverk.

FMA er i stor grad direkte involvert i et løpende og betydelig arbeid i EU/EØS med nye regler. Dette krever deretter oppfølging ved ny lovgivning, forskrifter, tolkninger og besvarelse av henvendelser. Anslått arbeidsinnsats som direkte går med til internasjonalt arbeid og direkte oppfølging av dette, hovedsaklig relatert til EU/EØS og henvendelser fra ESA, er grovt anslått til minst åtte årsverk.

SØ anslår at det gjennomgående brukes ett til to årsverk på arbeid i forbindelse med internasjonal virksomhet.

På usikkert grunnlag kan arbeidsinnsatsen

som brukes direkte på internasjonalt samarbeid i Finansdepartementet anslås til i størrelsesorden 30 årsverk. I tillegg kommer arbeid som indirekte omhandler internasjonale spørsmål. I tillegg til dette vil 14 årsverk i AFF i større eller mindre grad jobbe med internasjonalt innrettede saker.

Finansdepartementet hadde pr. 01.07.2009 i alt 8 medarbeidere som hadde permisjon fra Finansdepartementet for å tjenestegjøre i internasjonal virksomhet i utlandet:

- Én medarbeider ved DG Internal Markets (EU-kommisjonen), engasjementet varer ut 2009.
- Tre medarbeidere i OECD-sekretariatet.
- To medarbeidere ved Norges delegasjon til EU.
- Én medarbeider ved Norges delegasjon til OECD.
- Én medarbeider ved den norske ambassaden i Washington USA.

Det er videre en medarbeider som hospiterer ved Norad med arbeidsoppgaver for Olje for utvikling (OfU).

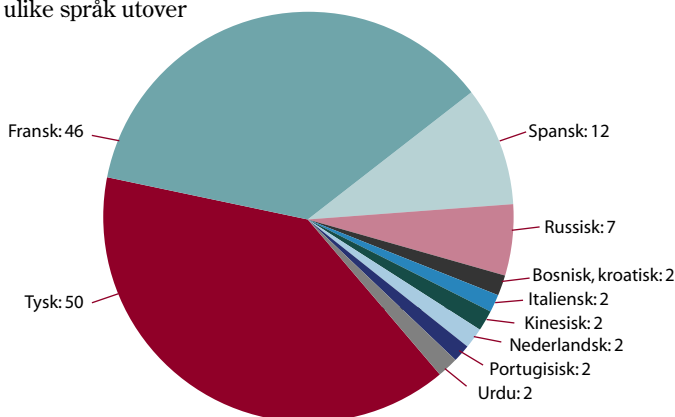
Finansdepartementets faste spesialråd ved den norske ambassaden i Washington har bl.a. som oppgave å rapportere om økonomisk politikk og økonomisk forskning. Som nevnt i punkt 3.9 (Bistandsarbeid) ovenfor har ressursinnsatsen i forbindelse med rådgivningsvirksomhet i utviklingsland (Tanzania, Øst-Timor og programmet Olje for utvikling m.v.) vært betydelig i de senere årene. Det tekniske bistandssamarbeidet med finansdepartementet i Tanzania, betalt av Norad, ble avsluttet i løpet av 2007.

Oversikten nedenfor gir en oversikt over antall personer i Finansdepartementet per 31.12.2008 med internasjonal erfaring fra de ulike fora:

		Kvinner	Menn	Totalt	Kvinneandel
Utenrikstjenesten	OECD	3	7	10	30 %
	Washington	0	4	4	0 %
	EU-delegasjonen	0	9	9	0 %
OECD - hospitering		2	5	7	29 %
EU - hospitering		3	9	12	25 %
ESA		0	4	4	0 %
EFTA		1	5	6	17 %
FN		1	2	3	33 %
NORAD		1	5	6	17 %
Private organisasjoner i utlandet		6	9	15	40 %
Opphold utenlandske læresteder		36	51	87	41 %
Erfaring fra OECD-komiteer		5	11	16	31 %

Finansdepartementets ansatte har (2009) en samlet akkumulert erfaring fra utenrikstjenesten på 787 månedsverk, dvs. 65 årsverk.

Figuren nedenfor viser fordelingen av antall ansatte som behersker ulike språk utover

engelsk per 31.12.2008¹. Engelsk behersker mange ansatte i departementet og er derfor ikke tatt med i figuren. Det vil imidlertid generelt være behov for å bedre engelskkunnskapene i årene fram til 2012.

1 Figuren viser kun språk som to eller flere behersker. I tillegg til de språkene som fremgår i figuren, er det også ansatte som behersker hindi, punjabi, indonesisk, filippinsk, tamilsk, serbisk, gresk, latin, polsk, svensk og dansk.

The background is a solid teal color. A large, dark red, curved shape is positioned at the bottom of the page. Several white lines are drawn across the page: a solid line that curves from the left side towards the bottom right, a dotted line that follows a similar path below it, and another solid line that curves across the middle of the page.

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo
Tel. 22 24 90 90
postmottak@fin.dep.no
<http://www.regjeringen.no/fin>

R-0612
ISBN 978-82-91092-59-1
Design: Månelyst as
Trykk: Hustrykkeri, Departementenes servicesenter
September 2009